

Hotad skapelse

MÖTET **AGNETA LIND**

TILLBAKABLICK **KONSERVERINGSARBETE I ÅSBRÄCKA**

TEMA **SKAPELSE & MILJÖ**

Allt blir annorlunda

De flesta av oss firade nog jul som vanligt. Nu fem månader senare är allt annorlunda. Inget blir någonsin som förut.

Marcus Stille, Kyrkoherde

NÅGRAS ANHÖRIGA har gått bort, andra har förlorat arbetet. Någras företag har gått i konkurs. Ytterligare andra har heroiskt arbetat som aldrig förr för att rädda liv och värna de mest utsatta.

ALLT FÖRÄNDRAS. Vissa saker snabbt – som i spåren av coronaviruset. Andra lite långsammare – som klimatförändringarna. Men mitt i allt finns en som är oföränderlig: Gud, som trots allt håller allt i sin hand.

FÖR EN DEL AV OSS är det självklart – för andra är det obegripligt. Hur är det möjligt – när det ser ut som det gör?

JAG TÄNKER SÅ HÄR: ”Gud är kärlek” (1 Joh. 4:16). Gud som älskar världen och som älskar dig, mer än ord kan beskriva. Därför längtar han också efter gemenskap med oss – efter besvarad kärlek.

HADDE VI MÄNNISKOR levt ett fullt ut kärleksfyllt liv – lika Gud – hade världen sett annorlunda ut än den gör idag. Om vi människor inte satte oss själva, vår egen vinning, vårt eget jag framför någon eller något annat. Men människan valde en annan väg. Och världen – hela skapelsen – har tagit skada.

TROTS MÄNNISKANS SVEK består Guds kärlek. Därför satte han sin räddningsplan i verket – sände sin son – Jesus – till världen för att rädda den och rädda var och en som tar emot honom. Det är inget quick-fix, men vår enda möjlighet. Och så länge inte allt – för vår skull – är fullbordat, får vi leva med konsekvenserna av mänsklighetens val. Med miljöförstöring, klimatförändringar, skjutningar sjukdomar och död...

MEN EN GÅNG ska allt bli annorlunda – när Guds räddningsplan är fullbordad. Då, profeterar profeten Jesaja, ”*skall vargen bo med lammet, pantern ligga vid killingens sida. Kalv och lejon går i bet och en liten pojke vallar dem.*” (Jes. 11:6)

OCH JOHANNES, som i fångenskapen på den bergiga ön Patmos i Grekland fick ta emot en uppenbarelse, berättar att då ska Gud bo mitt ibland oss människor – ”och han skall torka alla tårar från deras ögon. Döden skall inte finnas mer, och ingen sorg och ingen klagan och ingen smärta skall finnas mer. Ty det som en gång var är borta.” (Upp. 21:4-5)

SÅ LÅT OSS – trots coronapandemi, klimatförändringar och allt annat – våga sätta vår tillit till Gud och vila i Guds hand! Och se att han bär genom allt.

I DETTA NUMMER

- 2 PRELUDIUM
- 3 PÅ GÅNG
- 4 REPORTAGET
- 6 MÖTET
- 8 KALENDARIUM
- 10 TILLBAKABLICK
- 12 KORSORD
- 13 FRÅGELÅDAN
- 14 TEMA: SKAPELSE & MILJÖ

Sommarmusik

Sommarmusik på lördagarna i juli kl 15, i Hjärtum och Västerlanda kyrkor.

Sommarskoj

För barn 7-12 år i Fuxerna församlingshems trädgård. Tisdagar i juni.

För info och anmälan se sid 8.

OBS! Allt som annonseras äger rum under förutsättning att **CORONASITUATIONEN** tillåter det. **Följ utvecklingen.** För mer exakt information – se vår hemsida eller Lilla Maria!

Utställning av Kent Wisti

I Fuxerna kyrka får vi i sommar långväga utställarbesök. Veckorna före och efter midsommar blir det förhoppningsvis Sommarkyrka varje dag kl. 14-17 med utställning, andakt kl. 15 och ev. servering.

Årets utställning är bestående av 12 tavlor målade av den kände prästen och karikatrymålaren **Kent Wisti**. Denna gång är det inte karikatyrer utan högkvalitativa tryck av hans oljemålningar med diakonala motiv som ställs ut. ”Som en rörelse: På spaning efter diakoni i vår tid” är samlingsnamnet. Målningarna ingår i boken med samma namn.

Sommarkyrka

Fuxerna 15-18 och 22-26 juni

Hjärtum 29 juni-26 juli, Västerlanda 13-26 juli

Öppet kl 14-17, andakt eller sommarmusik kl 15

Lördag 11 juli kl 15 sjunger och spelar familjen Martinsson.

BÖN PÅ MAIL

Vill du vara med i vår förebedjargrupp? Där kan man vara med och be, skicka in böneämnen och få allas gemensamma förbönsämnen utskickade via mail varje fredag. Anmäl dig till Merja Elina, merja.andersson@svenskakyrkan.se

BÖN

Maria

Utges av Svenska kyrkan i Lilla Edet med fyra nr/år och distribueras till alla hushåll.

Ansvarig utgivare: Marcus Stille

Redaktionsgrupp: Inger Lindeskog, Lisbeth Olsson och Ingrid Trulsson.

Namnet Maria syftar på Jesus mor som fick föda Guds son, Maria från Magdala som var i hans närhet, samt Maria, Jakobs mor, som var det första vittnet om Jesus uppståndelse.

Svenska kyrkan i Lilla Edet består av tre församlingar – Hjärtum, Västerlanda och Fuxerna-Åsbräcka – och är en del av den världsvida Kyrkan. Genom gudstjänst, diakoni, undervisning och mission vill vi tillsammans ta emot och förmedla Guds kärlek.

Svenska kyrkan i Lilla Edet
Fuxernavägen 8, 463 33 Lilla Edet
0520 - 49 47 00
svenskakyrkan.se/lillaedet

Präster

Marcus Stille, 0520 - 49 47 02
Christian Fehn, 0520 - 49 47 05
Rolf Pettersson, 0520 - 49 47 06

Diakoner

Merja Andersson, 0520 - 49 47 07
Inger Lindeskog, 0520 - 49 47 08

Foto omslag: Magnus Aronsson/IKON

Svenska kyrkan
LILLA EDET

Hela skapelsen sjunger Guds lov

Miljö och klimat – tankarna kring det kan lätt kännas tunga. Glömmer vi fascinationen över skapelsens under och hela skapelsens lovsång?

Allt skapat finns för att Gud vill det. Du finns för att Gud vill det och Guds godhet genomsyrar hela skapelsen. Kanske är det detta som många människor uppfattar, när de menar att de möter Gud i naturen?

Är det inte så att skapelsen lovsjunger Gud, på ett ordlöst sätt? Vi tycks ha mycket att lära av att bara iaktta de mer omedvetna, instinktsstyrda varelserna i Guds skapelse. I Bergspredikan säger Jesus:

”Se på ängens liljor, hur de växer. De arbetar inte och spinner inte. Men jag säger er: inte ens Salomo i all sin prakt var klädd som en av dem.”

”Gå till myran, du late, se hur hon gör och bli vis” står det i Ordspråksboken.

Att även de mer anspråkslösa delarna av skapelsen kan stå i det ondas tjänst har vi tydligt fått erfara den här våren. Det ändrar ändå inte grundsanningen, att allt Gud skapar är gott. Detta står inte mindre än tolv gånger (!) i Bibelns första kapitel. Det Gud skapat bär hans prägel. Aposteln Paulus skriver att *”alltsedan världens skapelse har hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomlighet, kunnat uppfattas i hans verk och varit synliga”* (Rom 1:20).

Den inre skönheten kommer av att

växter och djur lever helt i enlighet med sitt syfte, det de är skapade för. Människan däremot sjunger inte automatiskt en lovsång till Gud. Hon behöver själv öppna sig och vända sitt inre till den som är större. Hon behöver ta egna steg och fatta medvetna beslut.

Allt skapat finns för att Gud vill det. Du finns för att Gud vill det.

Kanske har vi delvis förlorat barnets förmåga att fascineras och förundras? Då behöver vi lära oss det på nytt, för att lovsången ska kunna födas i våra hjärtan. Därför är det en god idé att bara gå runt i naturen och öppna ögonen för det som finns runt omkring, allt Gud skapat. Allt detta talar om en närvaro och en stilla makt som människan kan uppfatta.

Första steget är att vi lär oss att lyssna, tar emot detta ordlösa budskap. Även du och jag kan öva upp vår känslighet för hela skapelsens lovsång. Så småningom kan vi själ-

va få bli en del av den, med vår röst och även med hela vårt väsen, när det får samspela med den Gud som velat vårt liv.

”Lovsjung Herren för hans väldiga gärningar, gör dem kända över hela jorden!” uppmanar oss profeten Jesaja. Fascinationen över allt som Gud gör kan föda inre glädje och väcka människans lovsång, oavsett yttre förhållanden.

Franciskus av Assisi är ett av kyrkans mest älskade helgon, känd för sin stora vördnad för allt Gud skapat. För honom talade allt med en enda stämma om Guds väldiga gärningar.

En långfredag, efter en mycket svår vinter och vår i Franciskus liv, återvänder han från sitt böneställe i naturen, där han fastat och bett hela dagen och till sist fått uppleva ett tydligt möte med Herren Kristus. En av bröderna kommer honom till mötes och ser förändringen.

– Du ser munter ut ikväll, säger han.

– Ikväll finns det en stor öppen himmel inom mig, svarar Franciskus, och på den himlen sjunger en osynlig lärka passionerat om Herrens seger.

TEXT Inger Lindeskog
BILD Pixabay

Vi möter

Namn: Agneta Lind

Bor: Hjärtum

Familj: Maken Sören och dottern Ranja, 19 år

Intressen: Musik, läsning, rörelse, natur och katter

Hon har hittat hem i Hjärtum

1982, när Agneta Lind var 19 år gammal och hennes syster 18, rivstartade deras vuxenliv. Deras föräldrar var då frånskilda och systerarna bodde med sin pappa Arne Andreasson i en villa i Lilla Edet, när han en dag avled, hastigt och oväntat.

– Pappa hade svår astma och dog i bilen ute vid 45:an, berättar Agneta.

Agneta och hennes syster bodde kvar ett tag innan de sålde huset året därefter.

– Det var mycket som hände det där året. Naturligtvis har det präglat hela mig, den jag är och hur mitt liv blivit. Jag gick igenom en nödvändig operation samma år. Redan då visste jag att jag bar på ett arv som gjorde att jag inte kunde få

barn. Flera personer i släkten har samma åkomma.

– Många säger om sina svåra erfarenheter att de gärna hade varit utan dem. Det är lätt att tänka så, lätt att förstå, säger Agneta, men det som hänt också präglat mig. Det är erfarenheter att ta vara på, de blir viktiga för en.

BYGGINGENJÖR & SJUKGYMNAST
Båda föräldrarna arbetade under

Agnetas uppväxt på bruket. Hon själv valde en annan bana. Agneta blev först byggingenjör. Efter en tid på Skanska och ett lokalt byggföretag i Trollhättan sa hon om och blev sjukgymnast.

Hon har nu varit på NÄL under 15 års tid sedan 1997, med en tid i kommun och på vårdcentral däremellan. Agneta arbetar som sjukgymnast på Lungmedicin, med patienter med lungsjukdomar och

patienter med långvarig smärta.
– De inlagda är idag mycket dåliga. Min uppgift är att lindra utan medicin.

Hon gör det med behandlingar som akupunktur, tens, mediyoga och andningstekniker.

– Det bärande är patientmötet. Ofta är arbetet tröttande, men framför allt intressant, varierande och härligt att kunna hjälpa och lindra. Jag trivs också med att arbeta nära andra professioner.

YOGA ÖPPNAR UPP

Yoga är något som Agneta också ägnar tid åt privat. Vad gör yogan intressant, undrar jag?

– Yoga är ett bra sätt att komma in i sig själv, svarar Agneta, både på in- och utsida. Det är spirituellt. Man lär känna sig själv och sina behov.

– Yoga har inte med religion att göra, hävdar Agneta. Det finns åtminstone ingen motsägelse i yogans rättesnören och den kristna grundpelaren att vi alla inom oss kan relatera till ett du, till Gud.
– Solhålsningen, som ofta görs som uppvärmning, handlar om att med olika rörelser öppna upp kroppen och samtidigt öppna sig för sin egen andliga person.

RÖD TRÅD

Agneta kan se en röd tråd i sitt liv. Hennes far dog i följdverkningarna

av en svår lungsjukdom. Nu arbetar hon själv på en lungavdelning.

– Det är nödvändigt att relatera till det som varit viktigt i livet. På det viset formas man själv, säger Agneta. Men jag har själv varit ganska sen med mycket. Jag har inte känt mina egna behov ordentligt. När man väl upptäcker dem gäller det att göra någonting åt det.

» Du är inte ensam «

ADOPTION

1999, när hon själv var 37 år och maken Sören var 42, gick de till sist med i en adoptionscirkel. Längtan efter ett barn hade växt sig stark. De valde en adoptionsorganisation som då fanns i Göteborg och de sökte på medicinska grunder. I gruppen fanns 5-6 andra par som skulle få ta emot barn från olika världsdelar.

– Det var en jobbig men samtidigt rolig process att bli nagelfaren och genomgången inifrån och ut, berättar Agneta. Hon minns frågeformulär, hembesök från kommunen och medicinska papper som skulle till, liksom utlåtanden av två olika personer.

Ett par år senare kom så Ranja till dem från Calcutta, ett halvår gammal. Hon fanns på ett barnhem kopplat till ett sjukhus där ensam-mödrar födde.

– Jag har lärt mig mycket av Ranja, inte minst om mig själv, om mina behov och om att vara tydlig. Jag är tacksam över det, säger Agneta, och tacksam över den person hon är – och var från allra första början!

SÖKANDE EFTER MENING

Agneta säger att det är viktigt för henne att finna mening i det hon gör. Hon söker detta. Ofta väljer hon sådant som underlättar för henne att ta ansvar för sig själv. Kulturupplevelser kan vara delar i att förstå sig själv och andra, något som alltid intresserat Agneta.

I Hjärtum har hon hittat hem i församlingen.

– I kyrkan finns värderingar som funnits med sedan uppväxten. De andliga behoven har också funnits med mig och när Ranja började gå och läsa inför konfirmationen blev det mer tydligt.

– Det blir mycket musik och böcker av olika slag, säger Agneta. I ungdomen läste jag arbetarförfattare som Vilhelm Moberg. Nu läser jag allt mellan himmel och jord och gärna andliga böcker.

TEXT & BILD Inger Lindeskog

Här hittar du vad som händer i våra församlingar i vinter

På hemsidan www.svenskakyrkan.se/lillaedet, facebook samt i församlingsbladet Lilla Maria, som finns att hämta i alla våra kyrkor och församlingar, får du mer information. För prenumeration via e-post eller beställning av aktuellt nummer, ring 0520-49 47 00 eller maila lillaedet.pastorat@svenskakyrkan.se

Vi reserverar oss för eventuella justeringar.

Måltid & Gemenskap

SOMMARKYRKA

Fuxerna kyrka, 15-18, 22-26 juni.
Öppet kl. 14-17, andakt kl. 15.
Gå en upptäcksvandring och lär känna kyrkans rikedomar, tänd ljus eller bara sitt ner och koppla av till skön musik. Utställning, ev. servering utomhus. Sommarmusik 18 juni. Årets utställning består av 12 tavlor målade av den kände prästen och karikatyrmålaren Kent Wisti. "Som en rörelse: På spaning efter diakoni i vår tid".

SOMMARKYRKA

Hjärtum 29 juni-12 juli
Öppet kl. 14-17, andakt kl. 15.
Lördagar sommarmusik.
Kyrkan och Hembygds museét är öppna. Försäljning, guidning och ev. servering.

SOMMARKYRKA

Västerlanda 13-26 juli
Öppet kl. 14-17, andakt kl. 15.
Lördagar sommarmusik
Kyrkan är öppen. Försäljning, guidning och ev. servering.

Barn & familj

MESSY CHURCH

– för hela familjen
Fika, sång, pyssel, gudstjänst och lagad mat. Ingen anmälan. Gratis.
Tors 24 sep och 22 okt kl. 17
i Fuxerna församlingshem

Mån 1 jun, 7 sep och 5 okt kl. 17
i Hjärtums församlingshem

Sön 27 sep och 18 okt kl. 10.30
i Västerlanda församlingshem

Händer
hos oss i
sommar!

Tro & fördjupning

PILGRIMSVANDRINGAR

Kontakt Rolf Pettersson
0520-49 47 06

S:t Olof källa, lörd 30 maj kl. 13.
Samling vid S:t Olofs källa, Källseröd, Västerlanda kl. 13. Vi har en andakt vid källan och vandrar sedan pilgrimsleden till Västerlanda kyrka där vi frir Pilgrimsmässa c:a kl. 18. Ta med matsäck och sittunderlag. Pilgrimsleden är 11 km lång och går genom skiftande terräng. Vi går inte så mycket uppför backar, däremot nerför.

Kroksjön, lörd 13 juni kl. 13-16 (ca)
Samling vid Västerlanda kyrka kl. 13 för gemensam färd till parkeringsplatsen vid Stendammen-Kroksjön. Promenad på grusväg i c:a 2 km. Andakt vid Kroksjön och fika ur egen medhavd matsäck. Den som önskar går till Brudstenen och tar del av dess historia. Medtag sittunderlag och matsäck.

Sågetorpet, lörd 18 juli kl. 13-16 (ca)
Samling vid Västerlanda kyrka kl. 13 för gemensam färd till Sågetorpet. Där blir det en vandring på skogstigar i c:a 6 km. Några backar. Medtag sittunderlag och matsäck.

Lille Väktor, tisd 25 aug kl. 18
Kring Väktorsjöarna finns flera olika leder i varierande längder. Denna gång följer vi en led på c:a 2,5 km, Medtag sittunderlag och matsäck. Samling kl. 18 vid parkeringsplatsen vid OK Gipens torp Delsbo, Lille Väktor.

Fuxerna kyrka – Åsbräcka kyrka, lörd 5 sep kl. 12
Från Fuxerna kyrka går vi via Högstorp, Prässebergen och Ryravägen till Åsbräcka kyrka, en vandring på c:a 13 km och det är några branta backar. Vandrigen avslutas i Åsbräcka kyrka med en andakt, c:a kl. 17.
Medtag sittunderlag och matsäck.

Sång & musik

SOMMARMUSIK

Fuxerna kyrka 18 juni kl. 14
En musikalisk bukett med Ann-Catrine Persson, Ingmarie Romell och Christina Elfström Mellberg.

Hjärtums kyrka 4 juli kl. 15
Rebecka Josefsson trio.

Hjärtums kyrka 11 juli kl. 15
Familjen Martinsson: Sara Martinsson-Arnér, Erik Martinsson och Ingemar Martinsson

Västerlanda kyrka 18 och 25 juli kl. 15. Se vår hemsida och Lilla Maria.

Missa
inte!

SOMMARSKOJ

för barn 7-12 år, i Fuxerna församlingshems trädgård.
Tisdagarna: 16, 23, 30 juni kl 10-12
Kläder efter väder för vi kommer att vara ute. Lekar, utepysel, sång och samling. Mellanmål serveras.
Anmälan senast 12 juni till Anette Johansson 072-218 46 88
anette.johansson@svenskakyrkan.se
Max 25 barn. Välkommen!

Missa
inte!

GUDSTJÄNST HEMMA

Fira gudstjänst live i Hjärtums kyrka, vid din dator! Gudstjänsterna publiceras på Youtube, men länkas på hemsidan en stund före. De ligger också kvar på länken en tid efteråt.
www.svenskakyrkan.se/lillaedet/fira-gudstjanst-pa-webben

Gudstjänster

KRISTI HIMMELSFÄRDS DAG

21 maj
Åsbräcka kyrka kl. 8,
Mässa, Roland Kristensson
Hjärtums kyrka kl. 10,
Högmässa, Marcus Stille
Fuxerna kyrka kl. 10,
Högmässa, Roland Kristensson
Västerlanda kyrka kl. 12,
Högmässa, Marcus Stille

ANNANDAG PINGST

1 juni
Västerlanda kyrka kl. 18.30,
Mässa, Marcus Stille

TORSDAG 18 juni

Djurhult kl. 21,
Midsommargudstjänst,
Christian Fehn

MIDSOMMARDAGEN 20 juni

Fuxerna kyrka kl. 10,
Högmässa, Marcus Stille
Västerlanda kyrka kl. 12,
Högmässa, Marcus Stille

TORSDAG 16 juli

Tösslandagården kl. 17,
Ekumenisk friluftsgudstjänst,
pastor Gunilla S Olofsson,
präst Rolf Pettersson
Lilla Edets hembygdsförening
bjuder på kaffe

SÖNDAG 26 juli

Västerlanda kyrka kl. 18,
Vägkyrkans avslutsgudstjänst,
Rolf Pettersson

OLSMÄSSODAGEN 29 juli kl. 15,

Andakt vid S:t Olofs källa,
Källseröd, Västerlanda.
Christian Fehn

Varje
vecka

GUDSTJÄNSTER I VÅRA KYRKOR

HJÄRTUM

Söndagar
gudstjänst/högmässa kl. 10

VÄSTERLANDA

Söndagar, högmässa kl. 12
Torsdagar, mässa kl. 18.30

FUXERNA

Söndagar, högmässa kl. 10
Onsdagar, mässa kl. 18.30

DJURHULT

En söndag i månaden,
Gudstjänst/högmässa kl. 16

ÅSBRÄCKA

Vissa helger. *Se annonser!*

SOMMARKYRKA

SOMMARSKOJ

PILGRIMSVANDRINGAR

ST OLOFS KÄLLA 29 juli

Maria Lagerqvist visar upp den senare 1700-talskulptur av evangelisten Johannes som intill nu suttit på predikstolen.

Konserveringsarbeten i Åsbräcka kyrka

I Åsbräcka kyrka har under våren pågått konservering av predikstol och altarpupp. Firma Lagerqvist & Gabrielsson Konserveringsateljé fick till sin glädje uppdraget, sedan Länsstyrelsen gett kyrkan tillstånd att utföra konserveringen. Som stöd och kontrollinstans finns arkivarie Ann Bergström på Lödöse museum. Kyrkokonserveringar är alltid en process med flera inblandade parter.

Maria Lagerqvist är konservator. När vi hälsar på henne och dottern Ellen, som är konservatorsassistent under pågående arbete, har de avlägsnat all lös färg och påbörjat konserveringen av Åsbräcka kyrkas altarpupp. Det är precis en månad kvar tills det hela ska vara klart den 1 maj.

MED UPPDRAG ATT ÅTERSTÄLLA
Uppdraget är att återställa till originalet. Fläckvis fanns det mycket lös färg. På akantusslingorna vid sidorna föll nästan all färg bort.

– Jag har ändå aldrig varit med om något så okomplicerat uppdrag, säger Maria. Det är bara att åka till grannkyrkorna och se hur det ska vara.

Upphärad och Rommele kyrkor har samma upphovsman. Samme bildhuggare, Johan Scheffer från Göteborg, har gjort även deras sniderier. Predikstolarna är väldigt likartade och har alla tillkommit runt 1720. I Upphärad och Rommele är de dessutom i gott skick, med färgerna välbevarade och nykonserverade för några år sedan.

Konservatorns arbete börjar alltid med några vändor till Landsarkivet i Göteborg, där man får en bild av vilka tidigare målningar och restaureringar som gjorts. Därefter görs en ordentlig färganalys, en genomgång av de olika lagren och vilka färger som använts.

RESPEKT FÖR HISTORIEN

– Jag jobbar efter Kulturmiljölagen, KML, berättar Maria Lagerqvist. Det innebär att allt som görs måste dokumenteras och hanteras med respekt för historien.

En strålgångsförsedd Jesus-figur vilar i en kyrkbänk i väntan på att inom kort få återta sin plats på predikstolen.

Konservatorassistent Ellen Lagerqvist arbetar med grundering av altartavlan.

Alla färglager finns kvar (utom färg som lossnat, givetvis) och bär vittnesbörd om sin tid. Det är inte tillåtet att ta bort något. – Konservatorsjobbet handlar aldrig om tycke och smak. Draperimålningarna runt fönstren är till exempel yngre, vittnar om sin tid och dess ideal.

Det är en grannliga uppgift för konservatorn att hela tiden göra avvägningen vad som ska få finnas kvar och dominera. – Hur svårt kan det vara? undrar någon. Man för hela tiden ett inre samtal med sig själv, man måste tänka sju varv innan man bestämmer sig och sedan ska flera instanser säga sitt, skrattar Maria. Det är inget jobb för den som gillar snabba beslut.

PREDIKSTOLEN ÅTERSTÄLLS

Någon gång på 1700-talet har man sannolikt valt att flytta och ersätta de färgglada predikstolsfigurerna med de ljusa evangelistskulpturer som finns där just nu. De fyra äldre evangelisterna, snidade i en enklare teknik, ur ett enda trästycke, placerades då på läktarskranket. – Någon gång under 1700-talet ville man av någon anledning byta ut dem. Kanske identifierade man sig mer med de ljusa evangelisterna, kanske tyckte man att de passade bättre ihop med altarpuppens

ljusa träfigurer, utförda i samma stil. Konservatorn och Marias reporter är överens om att evangelisterna bör få byta plats igen. Jesus har hittills inte fått rum i deras krets, utan har stått på psalmnummertavlan i Åsbräcka kyrka (se bilden högst upp till höger).

» Ni ska vara stolta över er kyrka. Den är fantastiskt enhetlig och fin «

ALTARTAVLANS MYSTERIER

Altartavlan förbryllar en aning. Man vet att den har en annan upphovsman, Mikael Schmidt, och att mittentavlorna inte är ursprungliga. I dessa rutor finns dessutom guldfärg i botten med text målad utanpå. Ytterst finns ett landskapsmåleri, men allt tros härstamma från 1700-talets olika delar.

Stommen däremot är äldre, kanske från 30-åriga krigets dagar vid mitten av 1600-talet. Den kan ha stått i en tidigare kyrka och ha flyttats med därifrån när Åsbräcka nuvarande kyrka byggdes i början av 1700-talet.

Eventuellt är det den ursprungliga

mittentavlan som hänger på kyrkans södervägg. Där kommer den också att stanna.

MÅLARBRÖDERNA WALLSTRÖM

– I många kyrkor i Bohuslän och i Göta älvdalen har ett par bröder Wallström från Lödöse varit framme för ca hundra år sedan, berättar Maria. De var duktiga kyrkomålare, men målade om och förändrade som man ville ha det. Då fanns inte samma stränga lagstiftning. – 1915 var bröderna i Åsbräcka kyrka. Till exempel har de förbättrat molnskyarna i taket och förbättrade färger som de tyckte. De kan ha skrapat rent och målat om vissa figurer, så där letar vi i vecken efter färgrester från originalet, berättar Maria.

När tidningen Maria landar i brevlådorna är arbetet redan avslutat.

– Ni ska vara stolta över er kyrka, säger Maria Lagerqvist. Den är fantastiskt enhetlig och fin. Jag kommer gärna och berättar om det arbete vi gjort och visar bilder.

Det erbjudandet ska hon inte behöva upprepa två gånger. Till hösten hoppas vi att gemenskapsträffar återigen kan genomföras och att konservatorn kan gästa Fuxerna församlingshem.

TEXT & BILD Inger Lindeskog

PSALMEN
"Skogens grenar glittrar, och fåglarna, som kvittrar, sjunger: Gud är god, Gud är god."

VINNARE KORSORD

Av de inskickade svaren från förra numret har vi dragit följande vinnare: Lena Sandström Grattis och tack till alla som skickat in!

Vi drar en vinnare som får ett pris från Fair Trade-hyllan hemskickat.

PSALMEN
"Jesus för världen givit sitt liv: öppnade ögon, Herre, mig giv mig att förhåna då han på korsat dör och för mig."

Skicka in din lösning senast 25 juni till:
Församlingsbladet Maria,
Fuxernavägen 8, 463 33 Lilla Edet

Namn: _____
Adress: _____

I varje nummer av Maria svarar någon av kyrkans engagerade medarbetare på en fråga kopplad till aktuellt tema. Kanske har du en fråga du funderar på? Ställ den gärna till oss via mail till inger.lindskog@svenskakyrkan.se. Kanske just din fråga passar in i kommande tema och du får svar i tidningen.

Vilket ansvar har människan för skapelsen?

Alldeles i början av Bibeln står det att människan är skapad till Guds avbild och får uppgiften att uppfylla jorden, lägga den under sig. *Hon ska härska över havets fiskar och himlens fåglar och över alla djur som myllrar på jorden.*

Med orden tagna ur sitt sammanhang kan man tro att människan är fri att göra vad hon vill med skapelsen och naturen. Så är det inte. Skapelsen är inte människans egendom. Skapelsen är Guds, som människan fått i uppdrag att förvalta.

Människan är förvaltare. En förvaltare kan inte självsvådigt hantera det som givits att förvalta efter eget huvud utan en förvaltare ska sköta sitt uppdrag efter de intentioner ägaren har. En förvaltare avkrävs också ansvar för sin förvaltning.

Jorden är Herrens med allt den rymmer, världen och alla som bor i den, står det i Psaltaren. Här ser vi sammanhanget. Ska-

pelsen är inte ett objekt som människan kan göra med som det behagar henne. Den tillhör Gud och människans uppgift är att vårda och förvalta den så som Gud vill.

Gud har skapat allt och han vårdar sin skapelse. Det kan vi ana i årstidernas växlingar. Ständigt förnyar Gud sin skapelse. Gud har en positiv syn på sin skapelse. Det vet vi inte minst av det faktum att han blev människa i Jesus Kristus. I honom och genom honom är allt skapat och i Kristus kommer Gud att *skapa nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor.*

När vi ser i Skriftens vittnesbörd att Gud har denna syn på sin skapelse, blir det viktigt för oss att vårda skapelsen, samtidigt som vi väntar på det Gud ska göra vid tidens slut: skapa nya himlar och en ny jord där rättfärdighet bor.

Rolf Pettersson, komminister

» Jorden är Herrens med allt den rymmer, världen och alla som bor i den «
Psaltaren 24:1

Vad gör du för miljön?

Barbro Salomonsson, diakoniasistent
– Jag kör inga extrasträckor med bil. Slänger aldrig någon mat. Det har kanske med åldern att göra också, men jag köper sällan några prylar eller kläder nu för tiden heller.

Kathe Berggren, kamrer
– Jag sopsorterar och lämnar kläder till återvinning. Har minskat på bilåkandet och handlar mindre överhuvudtaget.

Patrik Björk, kyrkvaktmästare
– Jag kör miljöbil, sopsorterar och komposterar. Jag jagar också och för mig är jakten en tjänst för miljön; närproducerad mat utan minsta utsläpp.

Stephan är stolt över Svenska kyrkans miljötänk

Koldioxidutsläppen, minskad biologisk mångfald, övergödning. Stephan Gyllenhammar ser på detta med djupaste allvar. Men han har inte tappat hoppet.

– Det är vår uppgift som människor att vårda vår planet, men för att göra det krävs en ny livsstil, säger han.

Stephan Gyllenhammar är efter ett helt arbetsliv i Göteborg sedan ett antal år bosatt i Lilla Edet. Han är sedan länge engagerad i klimatfrågor, såväl i den globala rörelsen Jordens vänner som i Naturskyddsföreningen. Efter pensionen har det blivit ännu mer tid att läsa in sig i miljöfrågor, och han tvekar inte när han säger:

– Jag litat på vad den stora majoriteten av forskarna säger om miljö-krisen, detta kan inte vara en bluff!

DEMONSTRATION OCH NAMNINSAMLING

Redan som ung började Stephens engagemang.

– Jag var med och protesterade mot bygget av Kungstorgsgaraget i Göte-

borg, berättar han. Handlarna ville få in mer folk, och därmed bilar, till centrum. Men vi stod på oss, demonstrerade, samlade underskrifter, och till slut lyckades vi stoppa det.

Under 80-talet kom också såldöden och mördaralger. Stephan var ideellt engagerad, det var uppdrag i miljörörelsen och han ledde studie-cirkel.

– Nu är jag med i FFF – Fridays for future – vi står varje fredag på Gustav Adolfs torg.

– Lilla Greta (Thunberg), säger han med vördnad i rösten, hon är fantastisk.

– En del gör tummen upp när de går förbi, några skakar på huvudet. Men så finns det de som är likgiltiga och det blir jag rädd för.

Han tror att det är okunskap som gör att människor inte vill ta till sig information. Det kan också finnas rädsla för sin framtid, en osäkerhet för att behöva förändra något.

» Det finns andra värden i livet som är viktigare. Är vi lyckligare nu? «

EN HÅLLBAR TILLVÄXT

Stephan kan inte erinra sig att man talade om miljön när han var liten. Men så kom Georg Borgströms larmrapporter om befolkningsexplosionen på 60-talet, att maten inte kommer att räcka till alla människor. (Georg Borgström: "Gränser för vår tillvaro" 1964) – Rachel Carson och hennes bok "Tyst vår" minns jag mycket väl när den kom ut 1962, berättar Stephan. Och så Hans Palmstierna med "Plundring, svält och förgiftning". Det var 1967. 1972 kom "Besinning".

En annan viktig skrift var Romklubbens rapport "Tillväxtens gränser" som släpptes 1972 och fick ett stort genomslag. Här poängterades att det krävdes en annan slags ekonomi för att rädda miljön, en som inte byggde på ständig och exponentiell tillväxt.

ANDRA VÄRDEN I LIVET

Människan måste ställa om, och vända sig från konsumism och kommersialism, menar Stephan. – Det finns andra värden i livet som är viktigare. Är vi lyckligare nu? frågar han retoriskt och tillägger: Vi måste tänka på vad vi äter, äta mindre kött, flyga mindre, åka mindre bil.

– Jag har aldrig haft körkort, och

På hemsidan finns recensioner av tre kristna böcker om det miljöhot som hänger över världen. Gå gärna in och läs: www.svenskakyrkan.se/lillaedet

inte saknat det heller. Istället försöker jag promenera mycket, vilket är bra för hälsan, men jag åker även kollektivt.

Han kan se med sorg på hur människan idag väljer att handla, även på dagar som långfredag och söndagar.

MILJÖVÄNLIGT SKA VARA BILLIGT

Stephan inser att handel ger skatteintäkter som kommer samhället tillgodo, och vill därför inte uttala sig om hur samhällsekonomi påverkas av minskad konsumtion, inte heller om vad som ska hända med alla människor som arbetar inom handeln. Men hans uppmaning är att man inte behöver konsumera så mycket saker, men däremot gärna kulturupplevelser som teater, bio och musik.

– Jag vågar inte gå in på nationalekonomiska frågor, där är jag ingen expert. Men jag skulle vilja lära mig mer, säger han.

– Samhällets uppgift är att styra med ekonomi, säger Stephan. Det som är bra för hälsan och miljön skall vara billigt, det som är dåligt skall vara dyrt.

BEUNDRAR PÅVEN

Stephan ser stolt på Svenska kyrkans miljöarbete och inställning. – Jag har läst de svenska biskoparnas brev om miljön, det är mycket

bra, säger han. (Sveriges biskopar: "Ett biskopsbrev om klimatet" 2014)

Även påven Franciskus encyklika om miljö och ojämlighet hyllar han och han beskriver sig själv som en stor beundrare av påven.

» Vi måste tänka på våra barn och barnbarn. De måste ha en jord att leva på «

MÅSTE RÄDDA JORDEN

De kristna som menar att jorden ändå ska gå under, och att det därför inte är någon idé att försöka rädda den, dem håller han inte med. – Nej, så tänker jag inte, säger han bestämt och tillägger: De som säger så tillhör sektorer som får pengar av fossilindustrin.

– Vi måste tänka på våra barn och barnbarn, avslutar han. De måste ha en jord att leva på.

Idag rekommenderar Stephan alla svenskar att läsa Johan Rockström och Anders Wijkmans bok "Den stora förnekelsen", som kom 2011.

TEXT & BILD Ingrid Trulsson, Inger Lindeskog

Otaliga är dina verk, o Herre!
Med vishet har du gjort dem alla,
Jorden är full av vad du skapat.

Psaltaren 104:24

– Ni ska vara stolta över er kyrka, säger konservator Maria Lagerqvist, som under våren utfört konserveringsarbeten i Åsbräcka kyrka. Förra året fick kyrkan även ny färg på utsidan.

Läs mer på sidan 10-11 om vad som gjort just detta uppdrag lustfyllt och mer okomplicerat än vanligt.

Tack, gode Gud, för moder Jord.
Än bär hon oss och vad vi gjort.
Halleluja, halleluja.
Hon bringar träd och frukter fram
Och blomstersmyckar alla land.
Tack för alla dina under.
Halleluja, halleluja, halleluja.

*Svensk psalm 23:5,
text: Franciskus av Assisi 1200-talet.*